

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

УДК 378.14

Тетяна ДУДКА, професор кафедри педагогіки та психології професійної освіти Національний авіаційний університет
ORCID ID 0000-0003-4216-1083
kiev.professor@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТУРИЗМОЛОГІВ

Tetiana DUDKA, Professor of the Department pedagogy and psychology of vocational education National Aviation University

TO THE PROBLEM OF FORMATION OF CROSS-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE TOURISMOLOGISTS

У матеріалах статті окреслено значущість формування крос-культурної компетентності студентської молоді, що актуалізує необхідність розробки дієвих педагогічних моделей для практичної реалізації окресленого завдання.

Унаочнено класичні моделі формування крос-культурної компетентності в наявних іноземних розвідках ХХ–ХХІ століть. Структуровано дефінітивно-факторну "експозицію" досліджуваного феномена. На основі залучення методу компаративного аналізу окреслено поетапність формування досліджуваної компетентності.

У процесі дослідницького пошуку було залучено відповідний методологічний інструментарій – історико-компаративний, конструктивно-генетичний та історико-структурний методи.

Ключові слова: крос-культурна компетентність, туризмолог, педагогічний університет, міжкультурні контакти.

Summary. The article analyzes the phenomenon of "cross-cultural competence" in terms of interdisciplinarity. The ability to establish contact under the conditions of cross-cultural differences in everyday life has been problematized. The task is quite complex and requires an appropriate level of training, especially education. The importance of the latter point has been reflected. Western scholars have focused on the idea that interculturally centered learning and education are quite important in the formation of cross-cultural competence. It is emphasized that interculturally centered learning actualizes the increase of knowledge and contributes to the expansion of a range of inocultural interactions at the interpersonal level. The effectiveness of such a mechanism is

traced at the level of "absorption" of an individual by the multicultural environment, which is expected to lead to an increasing accumulation of knowledge in the process of close communication with the bearers of different cultures and traditions. It is worth noting that the anti-discriminatory environment of personal growth, which promotes all manifestations of tolerance and humanity at all levels, is especially important in this aspect. The need for the individual to master appropriate models of behavior in dialogue with representatives of different cultures is undoubtedly decisive in achieving success in the process of close communication with foreigners.

The extrapolation of theoretical training of a modern student to professional education for future life in society is often quite different. It is a consequence of the separation of the purpose of employment from current social and cultural tasks. Overcoming existing educational

drawbacks is necessary to shift to more complex substantiations of the theoretical material. It can be done by employing the formulation of such problematic tasks that prompt a student to think, reconsider, and reproduce the reconsideration to solve problematic situations. The construction of an algorithm of such theoretical situations must contain some basics of rhetoric, complexity, and variability. This approach to business is especially valuable; it can be productive for the training of future managers at the pedagogical university. It will increase prudence in making important managerial decisions.

Key words: cross-cultural competence, tourismologist, pedagogical university, intercultural contacts.

Мета: проаналізувати проблему формування крос-культурної компетентності на прикладі майбутніх туризмологів.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У системі координат неперервного глобального розвитку педагогічна спільнота прийшла до усвідомлення необхідності практичного моделювання інноваційних підходів, зорієнтованих на розвиток загальнокультурного та інтелектуального потенціалу суб'єктів

пізнання. У зв'язку з цим актуалізувалося питання розробки дієвих підходів до формування крос-культурної компетентності, націлених на реалізацію прикладних завдань освіти. Проте сьогодні назріла проблема повільного впровадження названих вище підходів в освітній процес підготовки туризмологів. У цей час на політичній карті світу спостерігається стрімка конкуренція країн у боротьбі за найбільш кваліфікованих фахівців.

У відповідь на такі соціокультурні запити вищої школи відреагували створенням нових навчальних курсів і програм, центрованих на подолання міжкультурних бар'єрів, розв'язання міжнародних протиріч та примноження напрямів транснаціонального співробітництва на всіх управлінських рівнях.

Актуальність досліджуваного питання підтверджена й чинними міжнародними стандартами. Зокрема, у змістовому наповненні нормативно-правового акту "Europe 2020: A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth" підкреслюється, що кількість конкурентоспроможних фахівців з вищою освітою на сучасному європейському ринку праці повинна становити не менше ніж 40 відсотків від загальної чисельності випускників, здатних до конструктивної крос-

культурної комунікації (*Europe 2020...*).

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі аспекти окресленої проблематики висвітлені на сторінках праць українських учених, зокрема, В. Андрущенко, О. Сухомлинської, Т. Завгородньої, Н. Дем'яненко, І. Зязюна, О. Резунової, С. Кравець, М. Семікіна та інших. Усебічного відрефлексування потребує питання формування крос-культурної компетентності студентів в умовах вищої школи, що набуває сьогодні серйозного наукового розголосу на тлі неврегульованості конфліктних ситуацій між представниками різних культур і навіть окремих держав світу.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства проблема поглиблення міжнародних галузевих відносин є однією з найбільш значущих на загальнопедагогічному рівні. Такої значущості набуває і якісна фахова підготовка майбутніх фахівців, здатних розв'язувати професійні завдання у рамках крос-культурного середовища, ураховуючи хоча б пріоритетність розвитку нашої країни в новітніх інтеграційних процесах.

На основі викладеного окреслимо зміст нашої роботи крізь призму наступних дослідницьких завдань:

- проаналізувати рівень науко-

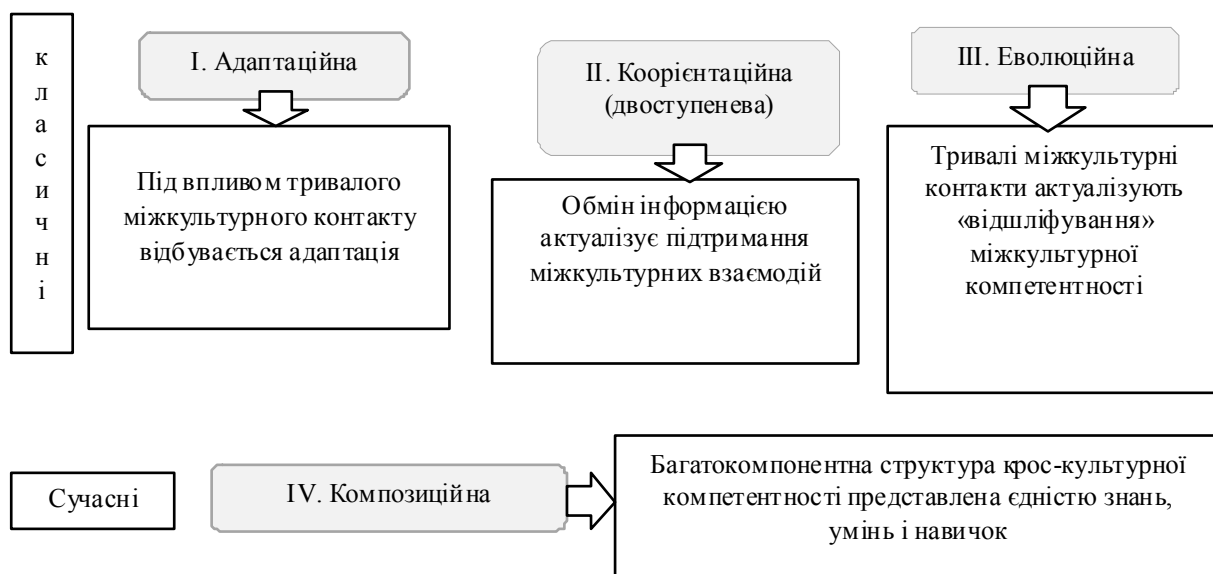

Рис. 1. Класичні моделі формування крос-культурної компетентності в іноземних дослідженнях XX-XXI ст.

во-дослідницького освоєння заявленої проблеми в розрізі міждисциплінарності;

- визначити предметність впливу досліджуваного феномена на розвиток педагогічної теорії і практики;

- популяризувати титульну тематику, виходячи з пріоритетності інтеграційних завдань загальнодержавного рівня.

Виклад основного матеріалу дослідження. Феномен "крос-культурна компетентність" є достатньо складним і багатоаспектним. Частково цим і пояснюється його термінологічна синонімізація з дефініцією "міжкультурна компетентність". Даний феномен знаходиться під пильною увагою міжнародної освіченої спільноти, зокрема, слугує тріо розроблених класичних моделей, які визначають феноменологічну значущість крос-культурної компетентності (*див. рис. 1*) (*Barrett, M., 2012; Chiu, 2013; Gallois, 1988; King, 2005; Krajewski, 2011*). Кожну з трьох представлених на рисунку 1 моделей поєднує між собою зорієнтованість на примноження кількості міжкультурних контактів та міжособистісних взаємодій (*рис. 1*). Вирізняються моделі домінуючим фактором впливу, який актуалізує особистісне призвичаєння до інокультурних умов буття шляхом адаптації, еволюції чи коорієнтації.

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства кожна з розроблених авторських моделей є достатньою мірою аргументованою та популярною у дослідницьких колах, що підтверджується низ-

кою тематичних публікацій (*Mascadri, Brownlee, Walker, Alford, 2017*). Для педагогічних кіл особливо цінна композиційна модель, яка центрована на домінуючій цілісності знань, умінь і навичок, що відіграють ключову роль у формуванні крос-культурної компетентності.

Уміння налагоджувати контакт в умовах крос-культурних відмінностей щоденного життя – завдання достатньо складне і потребує відповідного рівня підготовки, перш за все освітньої. Відрефлексовуючи значущість останньої тези, західні вчені зупинилися на думці, що достатньо вагомими у формуванні крос-культурної компетентності є міжкультурно-центроване навчання та освіта (*Constantin, 2015; Mascadri, 2017; Yunlu, 2017*). Не потребує додаткової аргументації й те, що міжкультурно-центроване навчання актуалізує примноження багажу знань та сприяє розширенню діапазону інокультурних взаємодій на міжособистісному рівні, що особливо важливо для майбутніх туризмологів.

Значущість композиційної моделі приховується в обґрунтуванні цінності не лише досконалого знання іноземних мов, але й пропагуванні необхідності розширення інокультурних взаємодій, у тому числі й за рахунок формування комунікативних навичок міжкультурної співпраці. Дієвість такого механізму прослідковується на рівні "поглинання" мультикультурним середовищем особистості, що передбачено приводить до все більшого нагромадження знань у процесі тісно-

го спілкування з носіями різних культур і традицій (*Constantin, Cohen-Vida, Popescu, 2015*). Особливу вагомим у цьому аспекті є антидискримінаційне середовище зростання особистості, яка популяризує усі прояви толерантності та гуманності на всіх рівнях. Важливою залишається й необхідність освоєння особистістю відповідних моделей поведінки у діалозі з представниками різних культур, що беззаперечно є визначальним на шляху досягнення успіху у процесі тісного спілкування з іноземцями.

У розрізі сучасних наукових досліджень феномена "крос-культурна компетентність" прослідковується його беззаперечний зв'язок з "...креативними когнітивними процесами..." (*Yunlu, 2017, с. 237*). Міжкультурна компетентність у такому дослідницькому полі розглядається як ідентифікатор креативності та спектральності міжнародних контактів. Уявлення про зміст міжкультурних відмінностей актуалізують формування на особистісному рівні цілісних уявлень про креативність, актуалізуючу формування міжкультурної компетентності.

На міждисциплінарному рівні крос-культурна комунікація увібрала у своєму змісті культурну, мовну та комунікативну компетентність, кожна з яких незамінна для успішного професійного становлення майбутнього туризмолога. У сучасному науковому розумінні досліджуваний феномен розглядається як передумова для налагодження продуктивної крос-культурної комунікації, яка досить виразно підсилює професіоналізм

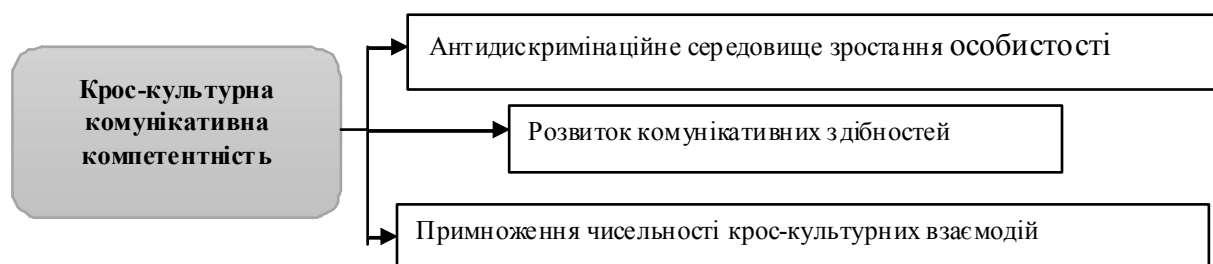

Рис. 2. Дефінітивно-факторна структуризація феномена «крос-культурна комунікативна компетентність»

потенційного фахівця, що слугує підґрунтям міжкультурної грамотності.

У процесі поступового наукового "освоєння" дослідниками окресленої проблематики було сформульовано нове поняття – "крос-культурна комунікативна компетентність" (Крылова, 2014). Досить складна лексична конструкція наведеного педагогічного терміна вдало знайшла своє віддзеркалення у відповідній дефінітивно-факторній структуризації (див. рис. 2).

Матеріали рис. 2 засвідчили, що в основу дефінітивно-факторної структуризації досліджуваного феномена ввійшло відповідне компонентне тріо, яке досить виразно віддзеркалює глибину крос-культурних впливів. Вихідним їх вектором є зовнішнє начало, яке актуалізує низку внутріособистісних змін, які відбуваються по чергово.

У цілому питання крос-культурної компетентності майбутніх туризмологів не є новітньою "віхою" у дослідницьких пошуках. Ще з минулого століття воно привертало увагу західних учених, що засвідчено відповідною тематичною зорієнтованістю (Крылова, 2014; Brislin, 1997; Byram, 1997; Gallois, 1988; Thomas, 1966). Зокрема, дует англійських дослідників чітко окреслив поетапність формування досліджуваної компетентності:

- дотичність крос-культурного впливу до особистісного розвитку; нагромадження досвіду крос-культурного спілкування;
- реалізація крос-культурного навчання;
- крос-культурна свідомість;
- крос-культурна компетентність (Thomas, 1966).

Іноземний дослідник Р. Бріслін, аналізуючи проблему формування крос-культурної компетентності, виокремив декілька основоположних факторів, які є визначальними на особистісно зорієнтованому рівні. До їх переліку вчений долучив наступні: бажання налагоджувати контакт із зовнішнім світом; наявність усталених норм поведінки; готовність до міжособистісних взаємодій та інші (Brislin, 1986).

Такий перебіг дослідницьких думок наштовхує на думку, що формування крос-культурної компетентності є справою не одного дня, а тому потребує залучення відповідного ресурсного потенціалу для розв'язання складного педагогічного завдання відповідним освітнім концентром.

Представники німецької наукової школи переконані, що вихідною точкою формування крос-культурної компетентності є глибинний самоаналіз та предметне відрефлексування на особистісному рівні оточуючої реальності (Auernheimer, 1990). Європейський дослідник переконує читачів у тому, що у процесі формування комунікативних навичок особистість "огортає" невидимий виховний шлейф міжкультурного діалогу, що віддзеркалюється у крос-культурній сумісності самих індивідів (Auernheimer, 1990). Ще один лейтмотив ученого про те, що найбільш ефективним механізмом формування досліджуваної компетентності є інтеграція (Auernheimer, 1990). В епіцентрі цього надскладного процесу, на переконання дослідника, є феномен злиття культур, який поєднав у собі симбіоз національно-культурних ідентичностей представників конкретного соціального діалогу.

Педагогічна проблема формування крос-культурної компетентності у вищій школі перебуває сьогодні під пильною увагою науковців. Така популярність вивчуваного феномена частково пояснюється тим, що пересічний випускник фактично не готовий до крос-культурного спілкування. Останнє передбачає не просто обмін інформацією, а передусім створення оптимально-комфортної ситуації полікультурного комфорту шляхом вибудови міжособистісних взаємодій, які не мають міжнаціональних кордонів. Досягнення успіху на шляху створення такої оптимально-комфортної ситуації залежить від низки детермінант, а саме: змістового наповнення мовних конструктів, поведінкових реакцій і психологічної сумісності партнерів.

У такому дослідницькому ключі і крос-культурне спілкування роз-

глядається як множинність форм міжособистісного контакту за критерієм приналежності до різних культур. Майбутні туризмологи повинні бути готовими до крос-культурного спілкування, яке наслідково приводить до створення нової комунікативної предметності і стає найбільш оптимальним простором для особистісної соціалізації.

Індикатором налагодження ефективних крос-культурних комунікацій є продуктивні міжнародні відносини, націлені на досягнення взаємовигідних результатів для обох сторін. Чіткість розуміння того, що потенційний випускник вищої школи повинен бути готовим до різних видів співпраці з іноземними партнерами, поступово актуалізує проблему мовної підготовки. У зв'язку з цим проблема якісного викладання іноземної мови в закладах вищої освіти набуває особливої актуальності, оскільки успішність професійного становлення деякою мірою залежить саме від комунікативної компетентності. Окремі дослідники виокремлюють у складі комунікативної компетентності наступні компоненти: "...граматичний, соціолінгвістичний, дискурсивний і стратегічний..." (Bachman, Palmer, 1982, с. 457).

Ураховуючи викладене, стає зрозумілим, що потенційний випускник повинен володіти таким рівнем знань, які дозволять йому формувати цілісне панно єдності світу. На особистісному рівні це можливо за наявності відповідних знань, умінь і навичок, які є абсолютно незамінними в контексті реалізації майбутнім фахівцем різних видів діяльності (трудової, дослідницької, навчальної). У такому ракурсі реалізація вищою школою завдання професійної підготовки, у першу чергу, передбачає повноцінну мовну підготовку, що, без сумнівів, залежить від рівня фахівця лінгвістичного профілю.

Проте не лише лінгвістичне "начало" є основою структуротворчою одиницею крос-культурної компетентності. Не менш вагомим є аксіологічні концентри, критичне мислення та творчий потенціал

особистості, які сукупним чином актуалізують продуктивність крос-культурних комунікацій і, як наслідок, створюють сприятливі умови для формування досліджуваної компетентності майбутніх фахівців.

Представник британської наукової школи, всебічно досліджуючи проблему формування крос-культурної компетентності в умовах закладу вищої освіти, дійшов висновку, що її основоположними елементами є "...знання, суспільні відносини, вміння інтерпретувати та взаємодіяти у ході засвоєння максимального обсягу інформації для розуміння інокультурного" (Byram, 1997, с. 78). У розрізі такого особистісного світорозуміння та сприйняття учений акцентував увагу на тому, що майбутній фахівець в академічних умовах повинен звикнути сприймати себе в ролі посередника між національним і міжнародним, навчитися критично оцінювати наявну соціокультурну ситуацію (Byram, 1997). Окрім викладеного вище, він наголошував на тому, що поглиблене вивчення студентами іноземних мов актуалізує наближення їх до іноземної культури шляхом глибинного відрефлексування кожного засвоєного моменту з історії та життя конкретної країни. Проте варто підкреслити, що освоєння іноземної мови студентами вищої школи ще не є запорукою формування крос-культурної компетентності. З феноменологічної точки зору, крос-культурна компетентність – достатньо складне утворення, функціонування якого віддзеркалює наявний багаж знань, умінь і навичок суб'єктів діалогу. За таких умов і професорсько-викладацький склад повинен всебічно працювати над тим, щоб майбутні випускники належно ставились до представників інших національностей, уміли вибудовувати з ними конструктивні взаємини, засновані на принципах гуманізму.

Аналізуючи викладені вище думки британського дослідника, зауважимо, що канву крос-культурної компетентності майбутнього випускника формує "дуєт" основоположних детермінант: аксіологіч-

ний вектор сприйняття іноземної мови та культури, толерантні мислиннево-поведінкові реакції щодо представників інших країн.

З психолого-педагогічної позиції, про наявність у майбутнього туризмолога сформованої крос-культурної компетентності засвідчує знанневий компонент. Його багатоструктурність репрезентує атрибутивність соціокультурних перетворень і міжкультурних взаємодій.

Створюючи оптимальні умови для формування крос-культурної компетентності в умовах вищої школи, слід ураховувати специфіку напряму підготовки туризмолога, особливості сфери майбутньої діяльності якого уможливають адаптацію та інтеграцію майбутнього фахівця до роботи за обраним фахом. За таких умов і сама комунікація переформатується у двосторонній механізм сприйняття та передання інформації. У даному дослідницькому напрямі і крос-культурне спілкування набуває обрисів як перцептивного та інтерактивного. Перша складова є регулюючим механізмом у суб'єкт-суб'єктному сприйнятті, а друга – актуалізує формування цілісного ситуативного панно загальнопрофесійного рівня.

На основі викладеного можемо підсумувати, що за умов створення позитивного соціокультурного клімату академічного рівня відбувається поступове формування крос-культурної компетентності майбутнього туризмолога. Її виявами на особистісному рівні є знання, вміння і навички, які актуалізують толерантне ставлення суб'єкта пізнання до свого співбесідника – представника іншої культури. Усі вони об'єднуються у досить складний та багатоаспектний термін "крос-культурна компетентність", який підсилює єдність цілісного соціокультурного простору та взаємин представників різних національностей. У ході поетапної ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії відбувається утворення загальнолюдських цінностей та ідеалів, завдяки чому необмежений спектр

соціалізації стає безпрецедентним.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, проблема формування крос-культурної компетентності знаходиться в епіцентрі уваги цілого ряду дослідників, котрі репрезентують різні галузі знань. Такий підвищений інтерес до титульної проблематики обумовлений тісними соціальними взаємозв'язками та взаємодіями на рівні культур, країн і людей. У ході теоретичних узагальнень вдалося відслідкувати тісний феноменологічний зв'язок між категоріями "крос-культурна компетентність", "крос-культурна комунікація" та "крос-культурне середовище". Відмінності між наведеними дефініціями приховуються у соціальній обумовленості їх функціонування у часопросторі. Зокрема, крос-культурна комунікація передбачає чітку соціальну центрованість, засновану на продуктивній суб'єкт-суб'єктній співпраці. Феномен крос-культурного середовища вирізняється й оптимальним соціокультурним кліматом, націленим на створення найбільш сприятливих умов для домінування толерантного і гуманного ставлення до представників інших культур. Найбільш складним феноменологічним складником цього дефінітивного тріо є крос-культурна компетентність, яка бачиться надскладним інтегративним утворенням, що віддзеркалює усю повноту знань, умінь і навичок, необхідних для налагодження тісного та продуктивного міжкультурного діалогу.

Перспективним напрямом подальших дослідницьких пошуків може виступити проблема формування крос-культурної компетентності в рамках профільних освітніх програм.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Крылова, М. Б. (2014). Переговоры: методы изучения и классификации. *Вестник СПбГЭУ*, № 2 (69), 145–147.
- Auernheimer, G. (1990). *Einführung in die Interkulturelle Erziehung*. Darmstadt:

Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Bachman, L. F., Palmer, A. S. (1982). The construct validation of some components of communication proficiency. *TESOL Quarterly*, 16, 449–465.

Barrett, M. (2012). Intercultural competence. *EWC Statement Series*, 2, 23–27.

Brislin, A-M. (1997). Horvath. *Social Behavior and Applications*, 3, 34–38.

Brislin, R. W., Cushner, K., Cherrie, C., Yong, M. (1986). *Intercultural interactions: A practical guide*. Beverly Hills (Cal) etc.: Sage.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Chiu, C. Y., Lonner, W. J., Matsumoto, D., Ward, C. (2013). Cross-cultural competence: Theory, research, and application. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44 (6), 843–848.

Constantin, E. C., Cohen-Vida, M. I., Popescu, A. V. (2015). Developing cultural awareness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 696–699.

Europe 2020: A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. 2010. European commission. Brussels. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%2007%20%20Europe%2020%20%20EN%20version.pdf> [in English].

Gallois, C., Franklyn-Stokes, A., Giles, H., Coupland, N. (1988). Communication accommodation in intercultural encounters. *In Theories in intercultural communication*.

King, P. M., Baxter Magolda, M. B. (2005). A Developmental Framework of Intercultural Maturity. *Journal of College Student Development*, 46 (6), 571–592.

Krajewski, S. (2011). Developing

intercultural competence in multilingual and multicultural student groups. *Journal of Research in International Education*, 10 (2), 137–153.

Mascadri, J., Brownlee, J., Walker, S. Alford, J. (2017). Exploring intercultural competence through the lens of self-authorship. *Early Years*, 37 (2), 217–234.

Thomas, W. Y. (1966). *On Social Organization And Social Personality*. Oxford: Phoenix Books.

Yunlu, D. G., Clapp-Smith R., Shaffer M. (2017). Understanding the Role of Cultural Intelligence in Individual Creativity. *Creativity Research Journal*, 3, 236–243.

REFERENCES

Kryilova, M. B. (2014). Peregovoryi: metody izucheniya i klassifikatsii. *Vestnik SPbGEU*, 2 (69), 145–147 [in Russian].

Auernheimer, G. (1990). *Einführung in die Interkulturelle Erziehung*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft [in English].

Bachman, L. F., Palmer, A. S. (1982). The construct validation of some components of communication proficiency. *TESOL Quarterly* [in English].

Barrett, M. (2012). Intercultural competence. *EWC Statement Series*, 2 [in English].

Brislin, A-M. (1997). Horvath. *Social Behavior and Applications*, 3 [in English].

Brislin, R.W., Cushner, K., Cherrie, C., Yong, M. (1986). *Intercultural interactions: A practical guide*. Beverly Hills (Cal) etc.: Sage [in English].

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd. [in English].

Chiu, C. Y., Lonner, W. J.,

Matsumoto, D., Ward, C. (2013). Cross-cultural competence: Theory, research, and application. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44 (6) [in English].

Constantin, E. C., Cohen-Vida, M. I., Popescu, A. V. (2015). Developing cultural awareness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191 [in English].

Europe 2020: A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. 2010. European commission. Brussels. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%2007%20%20Europe%2020%20%20EN%20version.pdf> [in English].

Gallois, C., Franklyn-Stokes, A., Giles, H., Coupland, N. (1988). Communication accommodation in intercultural encounters. *In Theories in intercultural communication* [in English].

King, P. M., Baxter Magolda, M.B. A (2005). Developmental Framework of Intercultural Maturity. *Journal of College Student Development*, 46 (6) [in English].

Krajewski, S. (2011). Developing intercultural competence in multilingual and multicultural student groups. *Journal of Research in International Education*, 10 (2) [in English].

Mascadri, J., Brownlee, J., Walker, S. Alford, J. (2017). Exploring intercultural competence through the lens of self-authorship. *Early Years*, 37 (2) [in English].

Thomas, W. Y. (1966). *On Social Organization And Social Personality*. Oxford: Phoenix Books [in English].

Yunlu, D. G., Clapp-Smith, R., Shaffer, M. (2017). Understanding the Role of Cultural Intelligence in Individual Creativity. *Creativity Research Journal*, 3 [in English].

Стаття надійшла 21.03.2021 р.